

JĀŅU NAKTI GUNIS DEGA

Deja 8 pāriem un 8 meitām
Jāņa Purviņa horeogrāfija un apraksts
Sniedzes Grīnbergas mūzika

Jāņi ir laiks, kad šalc vasaras vidus reibums, notiek pasaules zaļās un ziedošās dzīvības pielūgsmē un cilvēka līdzdalība lielajā saulgriežu mistērijā. Daba, dievi un cilvēki kopā svin svētkus.

“Jāņu nakti gunis dega” ir ornamentāla noskaņu deja, kurā ar statistiskiem grupējumiem un grupējumiem kustībā tiek parādītas vasaras saulgriežu nozīmīgākās lietas un norises – ozols, vainags, ugunskurs, danči pie ozola. Atbilstoši mūzikas materiālam un tautas dziesmas vārdiem, veidota dejas horeogrāfiska leksika, balstoties latviešu dejas pamatelementos.

Deja pirmo reizi iestudēta Rīgas Kultūras un tautas mākslas centra “Mazā ģilde” Tautas deju ansamblī un vidējās paaudzes deju kolektīvā “Ligo” 2005. gada aprīlī.

Dejai ir uznāciens, 6 gājiieni, muzikālais taktsmērs 4/4.

Dejas sākumā dejojāji nostājas labās un kreisās puses kulisēs.

Dejas ievadā izmantotas lietus un pērkonu skaņas.

Uznāciens

(Lietus un pērkonu skaņas, ievads / 2 t.)

Lietus skaņu laikā uz skatuves iznāk puīši. Ducinot pērkonam, puīši skatuves centrā izveido groziņu ar krustotām rokām aiz muguras. Šis statistiskais grupējums simbolizē ozola stumbru.

Turpinot skanēt lietus skaņām, iznāk pirmās astoņas meitas un pienāk pie ozola stumbra, izveidojot 1. zīmējumu.

1. – 2. t. Pauze.

Pirmais gājiens

Pie ozola

(I, II / 26 t.)

1. – 7. t. Izpildot 1. kustību, 11. un 15. meita virzās pret DCV 1 ¼ apļa, bet 12. un 16. meita – DCV 1 ¼ apļa (1. zīm.).

Dejojāji skatuves centrā stāv.

8. – 14. t. Izpildot 1. kustību, 11., 12., 15. un 16. meita maina kustības virzienu. Viņām seko 9., 10., 13. un 14. meita, nodejojot 1 ¼ apļa (2. zīm.).

Dejojāji skatuves centrā stāv.

14. t. beigās puīši stāv groziņā, pirmās astoņas meitas izveido apli apkārt puīšu groziņam ar muguru pret to, otrās astoņas meitas izveido ārējo apli ar skatu pret centru (3. zīm.).

15. – 20. t. Meitas izpilda 2. kustību (3. zīm.).

Puīši stāv.

21. – 24. t. Meitas izpilda 2. kustības 1. – 4. t. darbības.
24. t. beigās puiši sadod rokas dārziņā.
25. – 26. t. Meitas izpilda 2. kustības 5. – 6. t. darbības.
Puiši, izpildot soli ar palēcienu 4 reizes, ceļ augšā sadotās rokas un atkāpjas, laižot savu meitu zem kreisās rokas.
26. t. beigās pirmās astoņas meitas atrodas puišu dārziņa iekšpusē, otrās astoņas – dārziņa ārpusē (5. zīm.).

Otrais gājiens

Vainags

(I, II / 26 t.)

1. – 5. t. Pirmās astoņas meitas uzliek labo roku uz puišu dārziņā sadotajām rokām, otrās astoņas – kreiso roku. Nesadotās rokas brīvas.
Dejotāji izpilda 1. kustības 1. – 5. t. darbības, virzoties DCV 1 1/8 apļa (5. zīm.).
6. – 7. t. Puiši apstājas un strauji paceļ sadotās rokas.
Meitas sadod rokas vienkāršajā satvērienā, nesadotās rokas gar sāniem (vai pietur svārkus) un, izpildot 8 skrējiena soļus, ložņā zem puišu sadotajām rokām DCV – vispirms caur centru virzās uz āru (6. zīm., nepārtrauktās līnijas), tad caur apļa ārpusi uz dārziņa centru (6. zīm., pārtrauktās līnijas). Vadošās ir pirmās astoņas meitas.
8. – 12. t. Puiši nolaiž sadotās rokas. Meitas saglabā vienkāršo satvērienu, otrās astoņas meitas uzliek labo roku uz puišu dārziņā sadotajām rokām. Nesadotās rokas gar sāniem.
Dejotāji izpilda 1. kustības 1. – 5. t. darbību, virzoties DCV 1 1/8 apļa (7. zīm.).
13. – 14. t. Puiši apstājas un strauji paceļ sadotās rokas.
Meitas vienkāršajā satvērienā, nesadotās rokas gar sāniem (vai pietur svārkus), izpildot 8 skrējiena soļus, ložņā zem puišu sadotajām rokām pret DCV – vispirms virzās uz āru (8. zīm.), tad – uz dārziņa centru. Vadošās ir otrās astoņas meitas.
15. – 20. t. Otrās astoņas meitas skatuves centrā izveido dārziņu, pirmās astoņas meitas – apli apkārt meitu dārziņam ar muguru pret to, puiši – apli ar skatu pret savām meitām.
1. – 8. pāris izpilda 2. kustību aplī. Uzsākot kustību, dejotāji paplašina apli (9. zīm.).

Meitas dārziņā.

15. – 17. t. Izpilda 6 polkas grozoties – 1., 3., 5., 7. meita kustību iesāk ar labo kāju un vispirms atpakaļ virza labo plecu, pārējās meitas – kustību iesāk ar labo kāju un atpakaļ virza kreiso plecu. Rokas vēzē līdzī kustībai plecu augstuma.
18. t. “Viens, divi” – izpilda soli ar labo kāju uz puspēdas un kreiso kāju pieliek uz puspēdas blakus labajai – VI kāju pozīcija, sadotās rokas gar sāniem.

“Trīs, četri” – pauze.

19. – 20. t. Izpilda 2.kustības 5. – 6. t. darbības.

21. – 26. t. Atkārto 15. – 20. t. darbības.

Trešais gājiens

Ugunsrats

(Starpspēle / 8 t.)

1. – 2. t. Dejtāji izveido astoņus spārnus ar skatu DCV, katrā pa trīs dejtājiem. Spārna ārpusē ir puiši, vidū – pirmās astoņas meitas, iekšpusē – otrās astoņas meitas. Dejtāji trijniekos savstarpēji sadod rokas, nesadotās rokas sānos.

Izpildot soli ar palēcieni 2 reizes un soli ar pārlēcieni 2 reizes, dejtāji virzās DCV (10. zīm.).

3. – 6. t. Atkārto 1. – 2. t. darbības vēl 2 reizes.

7. t. Dejtāji atlaiž sadotās rokas un, izpildot soli ar palēcieni 2 reizes, griežas pa labi 1 reizi, vienlaicīgi virzoties pa staru uz āru.

8. t. Dejtāji, izpildot soli ar pārlēcieni 2 reizes, izveido koncentriskus dārziņus (11. zīm.):

2., 4., 6. puisis virzās savam staram pa priekšu un skatuves centrā izveido iekšējo dārziņu – rokas uz pleciem;

9. – 16. meita izveido vidējo dārziņu (rokas sadod tikai tad, kad puiši ir iedejojuši centrā);

1. – 8. meita un 1., 3., 5., 7. puisis veido ārējo dārziņu;

8. puisis paliek koncentrisko dārziņu ārpusē.

Ceturtais gājiens

Ugunskurs

(III / 8 t.)

1. – 6. t. Izpildot divus skrējiena soļus un soli ar pārlēcieni 12 reizes, dejtāji virzās koncentriskos dārziņos.

Iekšējais puišu dārziņš – DCV;

vidējais meitu dārziņš – pret DCV;

ārējais jauktais dārziņš – DCV;

8. puisis – pret DCV.

7. – 8. t. Izpildot divus skrējiena soļus un soli ar pārlēcieni, dejtāji atlaiž sadotās rokas un pa tuvāko ceļu izveido 2 līnijas skatuves dibenplānā ar skatu pret dibenplānu (12. zīm.).

Piektais gājiens

Likumu dancis

(III / 8 t.)

1. – 6. t. Pirmās līnijas dejtāji pagriežas puspagriezieni pa labi, un visi sadod rokas virknē.

Izpildot divus skrējiena soļus un soli ar pārlēcieni 12 reizes, dejtāji virzās horizontālā spirālē, metot 4 likumus.

7. – 8. t. Izpildot divus skrējiena soļus un soli ar pārlēcieni 4 reizes, deļotāji atļaiž sadotās rokas un, turpinot virzību, izveido 13. zīmējumā.

Sestais gājiens

Danči pie ozola

(IV, V, IV, nobeigums / 52 t.)

1. – 8. t. Deļotāji izpilda 3.kustību 4 reizes ar skatu pret skatītājiem (13. zīm.).
9. – 16. t. Puiši sadod rokas ar pirmajām meitām slēgtajā satvērienā, sadotās rokas ceļ plecu augstumā un izpilda 4. kustību 2 reizes.
Otrās astoņas meitas izpilda 3. kustību 4 reizes ar skatu pret pāri deļojošajiem deļotājiem (14. zīm.).
17. – 18. t. Deļotāji izveido virknes pa trīs, meitu nesadotās rokas sānos.
Izpildot 2 teciņus polkas, deļotāji veido trijnieku vārtiņus – puiša un pirmās meitas sadotās rokas ceļ augšā, pirmā meita virzās apkārt puisim DCV, otrā meita virzās apkārt puisim pret DCV, deļojot cauri vārtiņiem. Puišis deļo uz vietas.
18. t. beigās deļotāju virkne atrodas ar muguru pret skatītājiem.
19. – 20. t. Izpildot 2 teciņus polkas, deļotāji veido trijnieku vārtiņus – puiša un otrās meitas sadotās rokas ceļ augšā, otrā meita virzās apkārt puisim pret DCV, pirmā meita virzās apkārt puisim DCV, deļojot cauri vārtiņiem. Puišis deļo uz vietas.
20. t. beigās deļotāju virkne atrodas ar skatu pret skatītājiem.
21. t. Deļotāji izveido 3 cilvēku dārziņu.
Izpildot teciņus polkas soli, deļotāji virzās pusapli 8 dārziņos DCV.
22. t. Meitas atļaiž savstarpēji sadotās rokas.
Izpildot teciņus polkas soli, puišis iegriež meitas un atļaiž sadotās rokas:
– pirmās meitas apgriežas 1 reizi pa labi;
– otrās meitas apgriežas 1 reizi pa kreisi;
– puišis deļo uz vietas.
22. – 28. t. Deļotāji atkārto 17. – 22. t. darbības, iesākot ar skatu pret dibenplānu.
29. – 36. t. Deļotāji izpilda 3. kustību 4 reizes ar skatu pret skatītājiem (13. zīm.).
37. – 44. t. Puiši sadod rokas ar otrajām meitām slēgtajā satvērienā, sadotās rokas ceļ plecu augstumā un izpilda 4. kustību 2 reizes.
Pirmās astoņas meitas izpilda 3. kustību 4 reizes ar skatu pret pāri deļojošajiem deļotājiem.
45. – 48. t. Pārinieki turpina izpildīt 4. kustību.
Pirmās astoņas meitas, virzoties starp pāri deļojošajiem deļotājiem, noskrien no skatuves.
49. – 52. t. Pārinieki pakāpeniski pārtrauc deļot 4. kustību un noskrien no skatuves.
1. puišis un 9. meita līdz ar mūziku pēdējie beidz deļu.

Kustību apraksts

1. kustība

Mūzikas taktsmērs 4/4

Kustību izpilda 7 t.

Sākuma stāvoklis – VI kāju pozīcija, rokas gar sāniem. Kustību sāk ar labo kāju

1. – 2. t. Izpilda 8 plašus skrējiena soļus.
3. t. Izpilda 2 vieglās polkas soļus ar pārlēcieni. Pārlēciena laikā ceļus ceļ 45° augstumā priekšā, pēdas nostieptas.
4. t. “Viens” – izpilda soli ar labo kāju.
“Divi” – izpilda pārlēcieni uz labās kājas. Kreiso virza taisnu priekšā 45° augstumā un nofiksē pie labās kājas pusikra. Kreisā kāja pēdā atlocīta – *pletīzeris*.
- “Trīs, četri” – sākot ar kreiso kāju, izpilda 3 skrējiena soļus.
5. t. Atkārto 4. t. darbības.
6. t. Izpilda 4 plašus skrējiena soļus.
7. t. Izpilda 2 vieglās polkas soļus ar pārlēcieni. Pārlēciena laikā ceļus ceļ 45° augstumā priekšā, pēdas nostieptas.

2. kustība

Mūzikas taktsmērs 4/4

Kustību izpilda 6 t.

Sākuma stāvoklis – VI kāju pozīcija, rokas sānos. Kustību sāk ar labo kāju

1. t. Izpilda 2 polkas soļus, grozoties uz vietas, vispirms – pa labi, tad – pa kreisi.
2. t. “Viens, divi” – dejojāji pagriežas $\frac{1}{4}$ griezienu pa labi un izpilda 2 plašus skrējiena soļus. Rokas brīvi vēzē gar sāniem.
“Trīs” – turpinot virzību, izpilda soli ar labo kāju. Kreiso kāju, celī taisnu un pēdā nostieptu, virza priekšā 45° augstumā.
“Četri” – izpilda pārlēcieni uz labās kājas, vienlaicīgi pagriežas puspagriezienu pa labi. Kreisā kāja, nedaudz celī izvērsti ieliekta un pēdā nostiepta, paliek aiz muguras.
3. t. Izpilda 4 soļus pretējās virzienā, ar pēdējo soli kustību pabeidz VI kāju pozīcijā uz puspēdām. Rokas pakāpeniski liek sānos.
4. t. Vienmērīgi griežas uz puspēdām VI kāju pozīcijā $\frac{1}{4}$ griezienu pa labi. Rokas sānos.
5. t. “Viens, divi” – izpilda klupiena soli, sākot ar labo kāju un nedaudz pagriežot plecus pa labi.
“Trīs” – izpilda klupiena soļa pirmo daļu.
“Četri” – pauze.
6. t. Atkārto 5. t. darbības, sākot ar kreiso kāju un nedaudz pagriežot plecus pa kreisi.

3. kustība

Mūzikas taktsmērs 4/4

Kustību izpilda 2 t.

Sākuma stāvoklis – VI kāju pozīcija, rokas gar sāniem. Kustību sāk ar labo kāju.

1. t. “Viens” – izpilda soli nelielā iesēdienā uz priekšu diagonālē pa kreisi.

“Divi” – izpilda soli atpakaļ uz puspēdas, vienlaicīgi ceļos iztaisnojas.

“Trīs, četri” – izpilda 2 soļus uz puspēdām uz vietas.

2. t. “Viens, divi” – izpilda soli ar palēcienu, griežoties puspagriezīenu pa labi un virzoties pa labi.

“Trīs, četri” – izpilda soli ar pārlēcienu, griežoties puspagriezīenu pa labi un turpinot virzību.

Atkārtojot kustību, sāk ar kreiso kāju un virzās pretējā virzienā.

4. kustība

Mūzikas taktsmērs 4/4

Kustību izpilda 4 t.

Sākuma stāvoklis – pārinieki nostājas slēgtajā satvērienā, sadotās rokas paceltās plecu augstumā. VI kāju pozīcija. Kustību sāk ar labo kāju.

1. t. “Viens” – izpilda soli nelielā iesēdienā uz priekšu diagonālē pa kreisi. Vienlaicīgi pārinieki tuvina labos plecus.

“Divi” – izpilda soli atpakaļ uz puspēdas, vienlaicīgi ceļos iztaisnojas un atgriežas sākuma stāvoklī.

“Trīs, četri” – izpilda 2 soļus uz puspēdām uz vietas.

2. t. Atkārtā 1. t. darbību, sākot ar labo kāju un liekot soli diagonālē pa labi.

3. t. Dejojāji nostājas vienkāršajā satvērienā, sadotas puīša labā un meitas kreisā roka, nesadotās rokas liek sānos.

Izpilda soli ar palēcienu divas reizes. Puišis griež meitu pa labi zem sadotajām rokām.

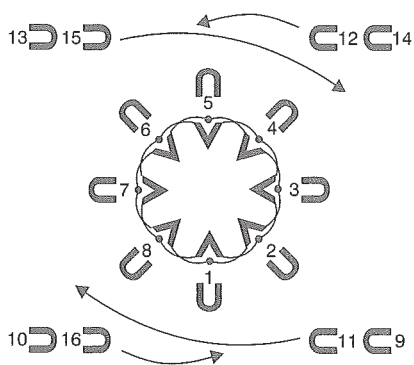
4. t. “Viens” – pārinieki nostājas kustības sākuma satvērienā.

Izpilda grīdā akcentētu ielēcienu, meitas – II neizvērstajā kāju pozīcijā, puīši – VI kāju pozīcijā. Puīšu ceļi atrodas starp meitu kājām.

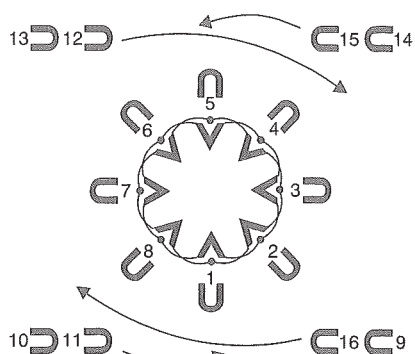
“Divi” – pauze.

“Trīs, četri” – izpilda grīdā akcentētus 2 ielēcienus, puīši – II neizvērstajā kāju pozīcijā, meitas – VI kāju pozīcijā. Meitu ceļi atrodas starp puīšu kājām.

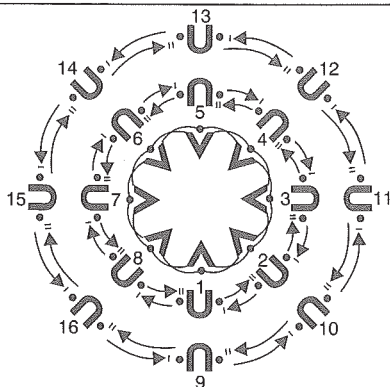
JĀŅU NAKTI GUNIS DEGA

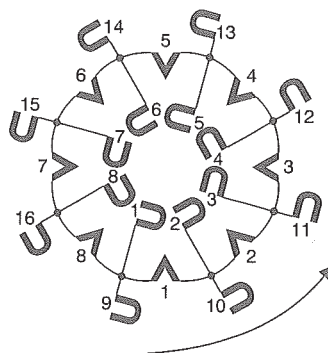
1. zīm.

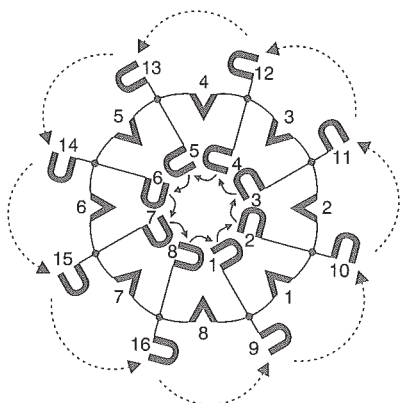
2. zīm.

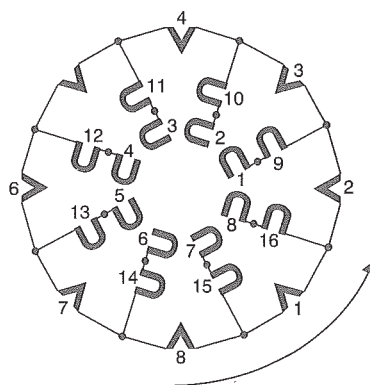
3. zīm.

4. zīm.

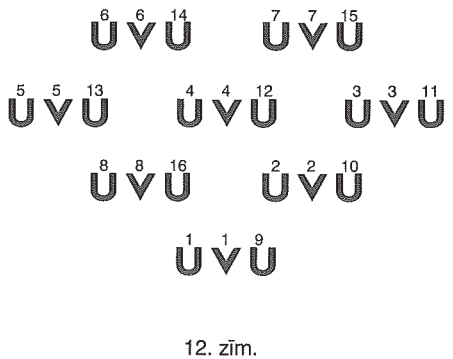
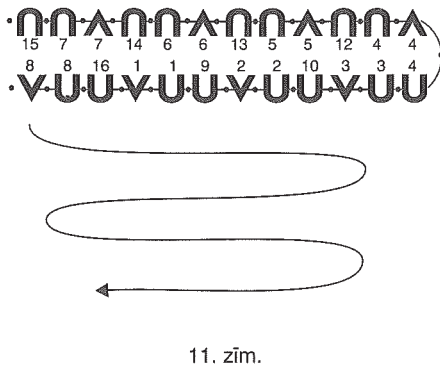
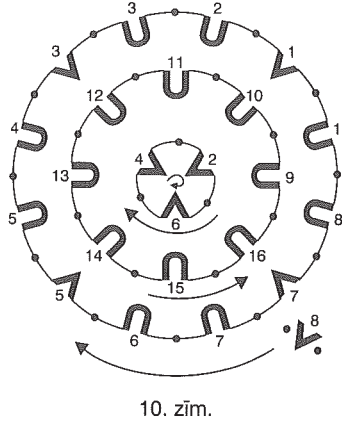
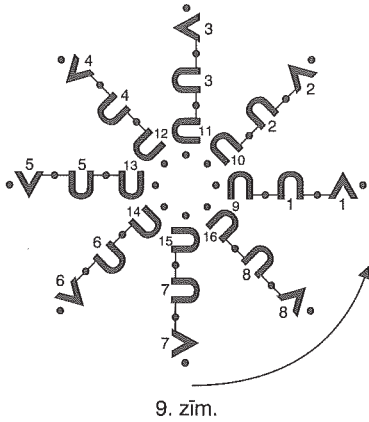
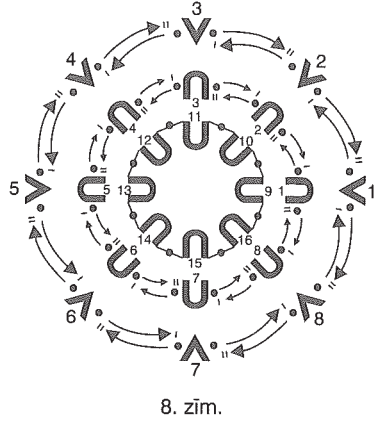
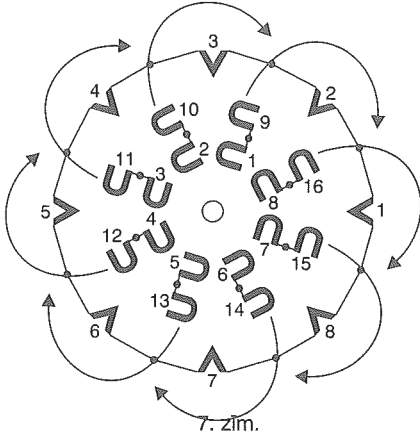

5. zīm.

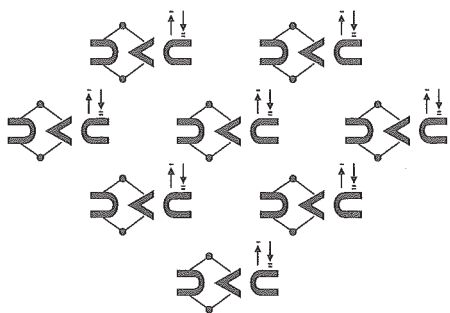

6. zīm.

JĀŅU NAKTI GUNIS DEGA

JĀŅU NAKTI GUNIS DEGA

13. zīm.

JĀŅU NAKTI GUNIS DEGA

Sniedzes Grinbergas mūzika

Ievads I

II

Starpspēle

III

Ē! O!

x 3

IV

V

Nobeigums

Ievads / I / II / I / II / Starpspēle / III / IV / V / IV / Nobeigums